

ĐẶNG QUANG GIA
Chủ biên

TỪ ĐIỂN

THỊ TRƯỜNG CHỨNG KHOÁN

NHÀ XUẤT BẢN THỐNG KÊ

ĐẶNG QUANG GIA

TỪ ĐIỂN
THỊ TRƯỜNG CHỨNG KHOÁN
ANH - VIỆT

(TÁI BẢN LẦN THỨ NHẤT CÓ BỔ SUNG)

NHÀ XUẤT BẢN THỐNG KÊ
HÀ NỘI - 1998

LỜI NHÀ XUẤT BẢN

Muốn nền kinh tế tài chính Việt Nam ngày càng hòa nhập và đuổi kịp với nền kinh tế, tài chính của thế giới, một trong những yếu tố không thể thiếu được đó là thị trường chứng khoán. Trong khi đó khái niệm thị trường chứng khoán lại còn tương đối mới mẻ ở Việt Nam chúng ta.

Qua thời gian dài chuẩn bị, tháng 10-1998, Chính phủ Việt Nam đã chuẩn y cho ra đời 2 trung tâm giao dịch chứng khoán tại Hà Nội và TP.HCM. Thông qua việc thành lập và hoạt động của hai Trung tâm trên có thể từ đó triển khai mở rộng thị trường chứng khoán trên phạm vi cả nước ta.

Nhà xuất bản Thống kê cho ra đời cuốn "Tư điển Thị trường chứng khoán" của tác giả Đặng Quang Gia để giúp các nhà kinh tế nói riêng và bạn đọc nói chung có điều kiện nghiên cứu, tham khảo và học hỏi thêm về lĩnh vực mới mẻ này.

Vì đây là cuốn Tư điển thuộc diện rất mới của lĩnh vực này nên chúng tôi kỳ vọng sẽ giúp bạn đọc càng nhiều càng tốt trong khi khuôn khổ cuốn sách chỉ có hạn.

Cuốn sách ra đời trong hoàn cảnh như đã nói trên. Do vậy, nếu có khiếm khuyết, chúng tôi rất mong được sự quan tâm, độ lượng, ưu ái của quý bạn đọc để sách ngày một tốt hơn và chúng tôi ngày càng tiến bộ hơn.

Xin kính chào thân ái.

NHÀ XUẤT BẢN THỐNG KÊ

LỜI GIỚI THIỆU

NHÂN TÁI BẢN QUYỀN TỰ ĐIỂN NGHIỆP VỤ THỊ TRƯỜNG CHỨNG KHOÁN

Sau một thời gian ngắn xuất bản quyền tự điển nghiệp vụ Thị trường chứng khoán Anh - Việt, thực tế đã đáp ứng đúng lúc nhu cầu hết sức cấp bách của đông đảo độc giả có nguyện vọng tìm hiểu và nghiên cứu về một định chế tài chính bậc cao của nền kinh tế thị trường - một lĩnh vực không còn là mới nữa đối với nhiều nước, nhưng lại hết sức mới đối với nước ta, trong quá trình hình thành và phát triển thị trường chứng khoán ở những bước đi đầu tiên.

Qua lần xuất bản thứ nhất, chúng tôi đã nhận được những tình cảm quý giá mà độc giả dành cho chúng tôi và mong muốn chúng tôi sớm cho tái bản quyển sách có giá trị này.

Đáp ứng lòng mong đợi của nhiều bạn đọc gần xa, chúng tôi cho tái bản quyển sách nói trên, trên cơ sở có *những bổ sung, điều chỉnh quan trọng*, vì chúng tôi cho rằng, việc hiểu đúng và chuẩn xác các thuật ngữ không chỉ giúp cho ta hiểu đúng bản chất, cùng các hành vi trong thị trường chứng khoán mà còn là điều kiện để hiểu đúng những diễn biến xảy ra trong thị trường bậc cao này. Chúng tôi coi nhiệm vụ cốt yếu của mọi quyển tự điển và người làm quyển tự điển nói chung là tạo ra được một thước đo chuẩn xác để giúp người đọc đối chiếu, so sánh khi gặp những tình huống hoặc trường hợp có sự khác nhau trong khái niệm. Điều đó quy định các nguyên tắc cho quá trình làm tự điển và đồng thời cũng là nguyên tắc bất biến cần tuân thủ khi gặp phải những thuật ngữ mới, mà ứng với mỗi trường hợp cụ thể lại mang ý nghĩa khác nhau. Chỉ nêu ra một ví dụ cụ thể : Manipulator được Thủ tướng Malayxia sử dụng khi đề cập đến những tên trùm tài chính quốc tế lũng đoạn tình hình tài chính ở nước ông, thì hầu như bị dịch là người đầu cơ (Speculator) mà Speculator - trong kinh tế thị trường không hàm ý xấu - là người chấp nhận rủi ro để mua bán kiếm lời và họ là yếu tố cực kỳ quan trọng để cho thị trường nói chung và thị trường chứng khoán nói riêng hoạt động có hiệu quả v.v... và v.v...

Tái bản quyền sách này, ngoài việc đáp ứng yêu cầu cấp bách của đông đảo bạn đọc muốn có điều kiện tham khảo, nghiên cứu về lĩnh vực này, mà còn đáp ứng được yêu cầu thực tế - tuy chúng ta biết rằng, thị trường chứng khoán ở nước ta không còn là những gì xa vời mà là một thực tế đang diễn ra, bằng các Nghị định của Chính phủ liên quan đến việc hình thành và đưa thị trường chứng khoán vào hoạt động, với việc công bố thành lập hai trung tâm giao dịch chứng khoán của cả nước để bắt đầu hoạt động vào cuối năm nay hoặc chậm nhất là đầu năm sau - theo chỉ đạo của Chủ tịch Ủy ban chứng khoán Nhà nước.

Với tất cả những lý do nói trên, chúng tôi cho rằng việc tái bản quyền tự điển này, gần như là một sự góp phần cụ thể vào quá trình hình thành vào hoạt động của thị trường chứng khoán ở nước ta, và đó cũng là nguyện vọng mà chúng tôi khi phải làm một công việc, mà tầm rộng lớn của nó, nhiều khi không thể trực diện nhìn thẳng trong ngày một, ngày hai.

Nhân lần tái bản này, chúng tôi hết sức biết ơn quý độc giả, bạn bè, đồng nghiệp đã, đang tận tình ủng hộ và cổ vũ chúng tôi trong công việc hệ trọng và khó khăn này.

TP. Hồ Chí Minh, ngày 25 tháng 7 năm 1998
NHÀ GIÁO ƯU TỬ

TRẦN MINH HOÀNG
PHÓ GIÁM ĐỐC HỌC VIỆN NGÂN HÀNG

LỜI NÓI ĐẦU

Đúng hai năm trước, cuốn Tự Điển TTCK Nghiệp vụ bằng hai thứ chữ Anh Việt đầu tiên tới tay bạn đọc. Với sự ủng hộ nhiệt tình của quý độc giả, những cuốn phát hành đã bán hết nhanh. Lần tái bản này, nhằm vào những dịp quan trọng nhất như TTCK Việt Nam sắp ra đời, và TTCK ở Châu Á đang rơi vào một tình trạng suy thoái trầm trọng. Thị Trường Nhật, Hồng Kông, Hàn Quốc, Mã Lai, Thái Lan, Indonesia đang trên đà rớt, rớt mạnh về nhiều lãnh vực như chỉ số chứng khoán, trị giá đồng tiền của mỗi quốc gia so với đồng tiền Mỹ, thất thu về xuất khẩu, và thất nghiệp gia tăng.

Cuốn từ điển được tái bản lần thứ hai này, với nhiều bổ túc mới, được tác giả viết thêm khoảng 300 trang, nhằm trình bày cho độc giả thêm nhiều thuật ngữ mới, và với mục đích duy nhất là nói rõ sự quan trọng của thị trường chứng khoán như một phong vũ biểu đối với sự lên hoặc xuống của nền kinh tế. Chỉ số của Hangshen Hồng Kông sau một năm trao trả cho Trung Quốc, rớt từ 16750 điểm còn 6560 điểm. Hoặc chỉ số Nikkei của Nhật liên tục xuống từ 1987 với chỉ số cao nhất là 39550 còn lại dưới 15000 điểm vào tháng 9-1998.

Lần tái bản thứ hai này không ngoài 3 mục đích như cuốn phát hành lần đầu là :

1. Giải thích nghĩa theo nghiệp vụ của TTCK chứ không giải thích theo nghĩa thông thường như các cuốn tự điển Anh - Việt khác thường làm.
2. Giải thích nghĩa qua sự việc cụ thể, bằng nghiệp vụ chứ không định nghĩa theo kiểu từng chữ một, "word by word".
3. Giải thích luật lệ rõ ràng của một thị trường chứng khoán được mệnh danh "sao bắc đẩu" là TTCK Nữ Ước. Hiểu được nghiệp vụ, luật lệ thì chúng ta mới hiểu được ý nghĩa của các thuật ngữ chứng khoán. Nếu không chúng ta tự đặt cho nó một ý nghĩa trái ngược hoàn toàn. Châm ngôn phương Tây có nói một câu "Traduire c'est trahir" (Dịch là phản). Nếu như chỉ dịch từng chữ một thì ta sẽ bị rơi vào cái bẫy là hiểu sai hoàn toàn.

Trong thực tế khi giảng các lớp về nghiệp vụ chứng khoán bằng tiếng Mỹ, tôi đã lấy một trích đoạn một bài viết về mua bán giao dịch trái phiếu trên thị trường chứng khoán của báo Wall Street cho sinh viên dịch thử.

Hơn 1200 sinh viên đã theo học từ khóa 1 đến khóa 16, chưa một sinh viên nào dịch được và dịch đúng theo nghĩa nghiệp vụ dù chỉ 5 giòng trên một bài báo nước ngoài. Trình độ sinh viên theo học từ Phó tiến sỹ, Cao học, Cử nhân các đại học Kinh tế, Tài chính, Ngoại ngữ, Luật và một số các sinh viên sắp tốt nghiệp các trường kể trên. Điều này nói lên cái gì? Cần phải đi sát thực tế và cần phải có chuyên môn sâu, chứ không thể hời hợt hiểu không rõ thì rất nguy hiểm cho vấn đề đầu tư chứng khoán.

Một thí dụ cụ thể nữa khi chữ CALL trong hợp đồng OPTION đều bị các dịch giả gán cho một nghĩa là MUA, và chữ PUT thì bị gán cho một nghĩa là BÁN. Thực tế không phải vậy, bởi vì hợp đồng OPTION, gồm có 3 đối tác:

1. Đối tác là người mua: Người mua có thể mua CALL và mua PUT
2. Đối tác là người bán: Người bán có thể bán CALL và bán PUT
3. Đối tác là OCC: cơ quan, công ty thanh toán hợp đồng cho hai bên.

Tóm lại, để dễ hiểu hơn cho quý bạn về vấn đề này, chữ CALL phải được dịch và hiểu là giá đi lên của cổ phiếu, PUT phải là giá đi xuống của cổ phiếu. Như vậy chiến lược sẽ nằm trong: Buy CALL, Sell CALL, Buy PUT, Sell PUT (mua chiều lên, bán chiều lên, mua chiều xuống, bán chiều xuống).

Tất cả chữ trên, chúng ta có thể hiểu chính xác nếu chúng ta biết được rằng, đó là chiến lược đầu tư của giải Nobel Kinh tế 97 của 2 giáo sư Đại học Mỹ là Scholes và Merton, các chiến lược này đã được áp dụng ở TTCK vào cuối thập niên 70 cho tới hiện nay.

Thị trường chứng khoán luôn luôn là một thị trường rủi ro cao nhất, nhưng đồng thời cũng là một thị trường kiếm được lợi nhuận nhiều nhất. Đầu tư vào thị trường chứng khoán, không dễ như các lãnh vực khác. Muốn tránh được rủi ro nhiều, chúng ta cần phải học tới nơi, tới chốn, nghiên cứu thật kỹ, theo dõi sát thực tế từng ngày, từng giờ, từng phút. Nhất là phải hiểu rõ từng ý các thuật ngữ của TTCK. Ở nước ngoài, TTCK luôn luôn được người ta coi trọng, những người hành nghề trong lãnh vực này phải giỏi, tháo vát, thông minh, nhanh nhạy. Nếu như không sửa soạn kỹ cho những người hành nghề, thì chính những người đầu tư sẽ là nạn nhân của những người hành nghề chứng khoán. Nếu mọi việc được sửa soạn kỹ, chu đáo thì cuốn Tự Điển Nghiệp vụ TTCK Anh - Việt này sẽ là người bạn đồng hành của mọi người trong công việc hàng ngày ở thị trường chứng khoán.

Trân trọng

Mùa thu năm Mậu Dần 1998

ĐẶNG QUANG GIA, MBA

Tác giả

CHÂN THÀNH CẢM ƠN

- Quý Ông Phó Giám Đốc Học Viện Ngân Hàng : ông Trần Minh Hoàng, kiêm Giám đốc Phân viện TP. Hồ Chí Minh Ông Nguyễn Văn Hà, ông Ngô Hương, ông Hồ Diệu, bà Nguyễn Thị Ảnh.
- Tiến sĩ Nguyễn Tiến Hưng, Giáo sư Đại học Howard (Washington D.C). Cố vấn Ngân Hàng Thế giới tại Việt Nam.
- Ông Hoàng Hữu Ly, Chủ tịch kiêm Tổng giám đốc công ty Harrison Digicom.
- Các anh chị em họ Đặng ở Hoa Kỳ cũng như ở Việt Nam
- Quý vị ở Hoa Kỳ :
 - Ông Bà James Mc Closkey + Thi cùng các con ở tiểu bang Indiana
 - Ông Bà President công ty Howell Design: Neil V.Howell, Jr + Vinh ở Fremont (CA)
 - Ông bà Thomas Lofte + Hiền, chuyên viên cao cấp máy vi tính ở Fremont (CA)
 - Các chuyên gia chứng khoán Hoa Kỳ Steven, Adam đã cộng tác lâu năm với tôi.
 - Anh Mậu + chị Thục ở tiểu bang Oklahoma.
 - Anh Quốc + chị Thảo cùng con ở San Jose (CA)
 - Cô Quang + BS Tước cùng các con. Đặc biệt cho bé Caroline ở Seattle (Washington).
- Quý vị ở Việt Nam :
 - Ông Trịnh Đình Chử, Phó Giám đốc Chi nhánh Nhà xuất bản Thống kê, TP. Hồ Chí Minh
 - Ông Tạ Hồng Giới, chuyên gia TTCK của Ngân hàng Á Châu
 - Ông Bà dược sĩ Hà Ngọc Sơn, cùng toàn thể gia quyến ở Cách Mạng Tháng 8, Quận 10

A

AAA : Trái phiếu được sắp hạng cao nhất về mức an toàn.

Trái phiếu đô thị và công ty được đánh giá cao nhất, được chi trả vốn và lãi đầy đủ như mong đợi khi đáo hạn. Standard & Poor's đánh giá trái phiếu theo thứ tự AAA, AA, A và Moody's Investors Service đánh giá theo Baa, và cao hơn như Aaa. Đây là loại trái phiếu được xem là có cấp độ đầu tư an toàn, phù hợp để ngân hàng và tổ chức tiết kiệm mua để làm chứng khoán đầu tư. Xem : Bond Rating.

ABANDON : Xóa bỏ - Hủy bỏ.

Hành động từ bỏ quyền mua hay bán một số cổ phần của công ty trước ngày đáo hạn.

ABANDONMENT : Sự từ bỏ.

Tự ý từ bỏ tài sản hay quyền hạn đối với tài sản, không cố gắng đòi lại tài sản hay chỉ định người thừa kế. Trong hầu hết các tiểu bang, quyền sở hữu tài sản bị từ bỏ được trao cho liên bang hưởng lợi ban đầu, hay giao cho tiểu bang nếu không tìm thấy người sở hữu. Trong luật phá sản, việc từ bỏ tài sản là biện pháp để trả lại thế chấp cho chủ nợ đã được bảo đảm với sự đồng ý của người thụ ủy phá sản. Xem : Dormant Account, Escheat.

ABA TRANSIT NUMBER : Mã số chuyển ABA.

Mã số dùng trong việc giao hoán chi phiếu giữa các ngân hàng. Mỗi ngân hàng và tổ chức tiết kiệm có mã số ABA riêng do American Bankers Association thiết lập. Mã số chuyển có hai phần cách nhau bằng dấu trừ (-). Phần đầu cho biết thành phố, tiểu bang hay địa phận nơi ngân hàng tọa lạc, phần thứ nhì xác định chính ngân hàng. Mã số chuyển nằm phía góc phải phía trên chi phiếu dưới dạng tử số của phân số. Mẫu số là ký hiệu Tuyến Chi Phiếu (Check Routing Symbol) xác định Ngân Hàng Dự Trữ Liên Bang của tổ chức tiết kiệm. Xem : Bank Identification Number, Magnetic Ink Character Recognition.

ABC AGREEMENT : Thỏa hiệp ABC.

Thỏa hiệp giữa công ty môi giới và một trong các nhân viên của công ty.